

Column Mathilde Bos docent verpleegkunde en verpleegkundige in de psychiatrie, www.mathildebos.schrijft.nl

Het lichaam

Het lichaam. Die oneindig complexe verzameling cellen, tempel van de geest. Het werkende en weigerende lichaam. We hebben het nodig voor alles wat we ervaren en doen: beminnen en bemoeien, praten en plassen, pijn en plezier, heimwee en hartstocht, angst en affectie, verdriet en verlangen. En als de geest het lichaam eenmaal heeft verlaten, dan ligt het er maar zo'n beetje bij. Niets zo verlaten als het overleden lichaam, zonder lichaam zijn we nergens. Wat onze professie onderscheidt van andere beroepen is de zorg voor het lichaam. Dichterbij iemand kun je eigenlijk niet komen. We kunnen in de zorg het lichaam van mensen afpakken en we kunnen het aanreiken. Meten, wegen, verschonon, takelen, draaien, keren, inspectie van de huid. Het lichaam van de ander is ons object van zorg. We stoppen er naalden en slangen in en controleren de basale functies. We torenen boven de ander uit, zijn functioneel en efficiënt. De patiënt gaat zijn eigen lichaam ervaren zoals wij het benaderen: als een ding waar iets mee is, een ding dat wordt geobserveerd. We pakken het af. We kunnen het lichaam ook aanreiken. In kleine dingen lukt dat soms, door een aanraking, het aanreiken van een spiegel, het uitlokken van een gebaar, door de vraag te stellen hoe de ander wil worden getild. Soms reiken we het aan door het vast te pakken, de koude blote voeten van sokken te voorzien, het vervuilde lichaam te baden, een warme deken om iemand heen te slaan, de gesprongen lippen te verzorgen of pijn te bestrijden. Wat prachtig als die pijnkramp

wordt opgeheven en de patiënt je weer aankijkt en interesse laat zien. We kunnen het lichaam aanreiken door het niet alleen schoon te spoelen, maar ook tijd nemen om het stil te laten genieten van de warme douche zonder schrobactiviteiten. We reiken het aan door gewoon in hun buurt te zijn en wat te lezen, samen koffie te drinken en te babbelen op ooghoogte. We maken dat mensen zich durven te vertonen, omdat ze er verzorgd uitzien en lekker ruiken, we helpen daarmee de relatie te herstellen tussen de patiënt en zichzelf, de patiënt en de ander. Aandacht voor het lichaam is aandacht voor de mens. Afpakken of aanreiken van het lichaam, het verschil zit in kleine dingen. We kennen allemaal het verschil tussen bekeken worden en gezien zijn. Het één is afschuwelijk, vervreemdend en onveilig. Het ander is vertrouwd, prettig en goed. In het professionele observeren schuilt een gevaar. Het is niet onze taak om patiënten als een object te observeren, het is onze taak om patiënten te zien. Het lichaam, de mens.

*tot zins
Mathilde Bos*